

ZASTUPLJENOST MOBILNIH VODIČA U ZADARSKOJ ŽUPANIJI

Delić, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:370278>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ZASTUPLJENOST MOBILNIH VODIČA U
ZADARSKOJ ŽUPANIJI**

Mentor:

Daniela Garbin Praničević

Studentica:

Petra Delić

Split, kolovoz 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. ANALIZA MOBILNIH APLIKACIJA NA SVJETSKOJ RAZINI I U RH I NJIHOV ZNAČAJ ZA TURIZAM	3
2.1. Razvoj i primjena mobilnih aplikacija u turizmu	3
2.2. Vrste mobilnih aplikacija u turizmu	4
2.3. Analiza mobilnih aplikacija u turizmu na svjetskoj razini	6
2.4. Analiza mobilnih aplikacija u turizmu u Hrvatskoj	13
3. USPOREDBA FUNKCIONALNOSTI MOBILNIH VODIČA U TURIZMU	21
4. MOBILNI VODIČI U DESTINACIJI (ZADARSKA ŽUPANIJA)	25
5. ZAKLJUČAK	32
LITERATURA	33
POPIS SLIKA	34
SAŽETAK	36
SUMMARY	37

1. UVOD

Zastupljenost mobilnih vodiča u Zadarskoj županiji tema je ovog završnog rada. Stoga je rad usmjeren na analiziranje značaja mobilnih vodiča u turizmu, ali i njihove zastupljenosti na svjetskoj razini, u Republici Hrvatskoj te na konkretnom primjeru Zadarske županije.

Prije svega, na samom početku cilj je objasniti što su to mobilni vodiči i mobilne aplikacije u turizmu, za što se one koriste te se upoznati s nekim od najpoznatijih mobilnih vodiča. Mobilni vodiči odnosno aplikacije su programi podrške koji se može skinuti na mobilne uređaje kako bi turistima olakšali informiranje o turističkoj destinaciji u kojoj borave te na taj način ostvarili posebnu interakciju između turista to jest posjetitelja destinacije i same turističke destinacije. Uočljivo je kako su to sve važniji marketinški alati u turizmu. Prema I. Mišković (2013) sve više potencijalnih turista se posljednjih godina za planiranje putovanja odlučuju koristiti Internetom, te se pomoću ovakvih vodiča i aplikacija može izbjeći posredništvo putničkih agencija te na taj način se mogu direktno povezati sa destinacijom i čitavom njenom ponudom od ponude smještaja, prehrane i pića, zabave i slično. Na taj način turisti uistinu mogu smanjiti nepotrebne troškove oko planiranja i realizacije putovanja. Pored toga, osim uobičajenog oglašavanja mobilne aplikacije su i multimedijalna platforma koja turistima daje mogućnost dodatnog informiranja i educiranja o destinaciji koju posjećuju.

Mobilni vodiči odnosno aplikacije bilježe neprestalni porast instalacija od strane turista zbog različitih potreba, bilo zbog informiranja o destinaciji na području zabave, različite ponude unutar odredišta i slično. U većini slučajeva ovakvi vodiči su besplatni pa samim time i lako dostupni, a zbog sve bržeg razvoja suvremenih tehnologija te zbog porasta broja korištenja pametnim telefonima na koje se preuzimaju takvi turistički vodiči ove mobilne aplikacije bilježe porast primjene od strane posjetitelja.

Promišljajući o informacijskim i komunikacijskim tehnologijama važno je sagledati njihov značaj u svakodnevnom svijetu to jest u svjetski poznatim turističkim destinacijama, a koje imaju svrhu ostvarenja većih i krajnjih ciljeva turističkih destinacija. Danas, sve više turističkih destinacija posvećuje pažnju vlastitim mobilnim vodičima te su sve usmjereniji na unaprijeđivanje te poboljšanje istih kako bi tako unaprijedili čitavu svoju ponudu te posjetiteljima omogućili nezaboravan doživljaj i puno bolje iskustvo prilikom posjeta odredištu.

Kroz rad se provlači nekoliko metoda istraživanja, a one su metoda analize i sinteze, komparacije te deskripcije. Metoda analize je postupak znanstvenog istraživanja i objašnjavanja

putem svođenja složenih pojmova i zaključaka na jednostavnije dijelove. Metoda sinteze je postupak znanstvenog istraživanja putem kojeg se spajaju jednostavni misaoni dijelovi u složene dijelove, povezujući sve elemente u jedinstvenu i povezanu cjelinu. Ove dvije metode se međusobno upotpunjavaju. Metoda komparacije je postupak u kojem se uspoređuju određene pojave, procesi odnosno to je metoda u kojoj se utvrđuju sličnosti i razlike dvaju ili više određenih pojava, objekata, događaja ili slično. Dok je metoda deskripcije postupak jednostavnog opisa ili očitavanja činjenica te potvrđivanja njihovih odnosa i veza, ali bez znanstvenog objašnjavanja. Ova metoda se najčešće koristi u početnim fazama znanstvenih istraživanja.

U ovom radu se, upravo zbog sve većeg razvoja mobilnih vodiča i njihove zastupljenosti diljem poznatih destinacija, analiziraju mobilne aplikacije u svijetu, kao i one koje se koriste u različitim područjima Hrvatske te u konačnici u Zadarskoj županiji. Kako bi se bolje prikazala uloga i važnost korištenja mobilnih vodiča kroz rad će se izdvojiti po nekoliko mobilnih vodiča svjetske razine, ali i u RH te mobilnih vodiča u Zadru i Zadarskoj županiji kako bi se konačno moglo usporediti sve njihove prednosti i nedostatke, funkcionalnosti i mogućnost daljnjeg napretka i poboljšanja u budućnosti.

Svrha i cilj je definirati važnost ICT-a za turizam, a potom se upoznati sa pojmom mobilnih vodiča te pojasniti što oni uistinu jesu. Stoga bi se rad mogao podijeliti u dva dijela od kojih bi prvi dio bio teorijski dio u kojem se objašnjavaju osnovni pojmovi i njihove specifičnosti te drugi dio, praktični dio, u kojem teoriju potkrijepljujemo primjerima iz turističke prakse.

Na samom kraju rada ističe se važnost i zastupljenost mobilnih vodiča prikazanih na primjeru Zadarske županije sa svim funkcionalnostima, značajem i mogućnostima za napredak u budućnosti.

2. ANALIZA MOBILNIH APLIKACIJA NA SVJETSKOJ RAZINI I U RH I NJIHOV ZNAČAJ ZA TURIZAM

2.1. Razvoj i primjena mobilnih aplikacija u turizmu

Austrijski web portal pod nazivom TIScover predstavlja preteču suvremenih turističkih aplikacija. Portal je nastao 1989. godine i njegova je uloga bila da svojim korisnicima omogući rezerviranje smještaja, odabir destinacije u kojoj žele boraviti, prikupljanje informacije o različitim sadržajima u određenom području i slične usluge. Na sličnom principu radi i današnji servis koji je baziran na lokaciji (LBS – eng. *Location Based Services*) te on istovremeno povezuje pametne telefone to jest mobilne uređaje, GIS (geografski informacijski sustav za upravljanje prostornim podacima i osobinama pridruženim njima) i Internet (GPRS i WiFi). Povezujući ih međusobno dolazi do potrebnih informacija koje su tražene od strane korisnika. S tehničkog aspekta mobilne tehnologije nisu u potpunosti mogle podržati sve što je mogao ponuditi internetski pretraživač pa su iz tog razloga proizvođači mobilnih telefona nastojali da sve više prilagode ekrane uređaja koje su proizvodili kako bi na taj način zadovoljili sve istančanije ukuse i sve veće zahtjeve suvremenih ljudi. Budući da su rasle potrebe ljudi za prikupljanjem informacija putem interneta gdje god se nalazili, a ne samo u vlastitom domu kao što je do tada bio slučaj, proizvođači su dugi niz godina pripremali na revolucionarnu pojavu treće generacije zbog kojih su mobilni uređaji dobili novi naziv "pametni" telefoni.

Određene statistike iz 2014. godine koje su pratili stručnjaci koji procjenjuju rast mobilne industrije predviđali su da će gotovo preko 50% korisnika svoje klasične mobilne telefone zamijeniti pametnim telefonima u roku od godine dana.

Rezultati istraživanja on line tržišta objavljeni su na konferenciji WTM Vision 2014. godine te ukazuju na veliki porast korištenja mobilnih telefona koji su ujedno postali i najčešće sredstvo pretraživanja informacija o putovanjima, ali i sredstvo plaćanja turističkih usluga. Portal Euromonitor International je objavio rezultate također prema WTM 2014. prema kojima je uočljivo kako on line kupovina u turizmu neprestalno raste, po 10% svake godine i kako su očekivanja da će on line kupovina u turizmu dostići promet od oko 827 milijardi dolara do 2017. godine.

Zbog sve bržeg rasta broja aplikacija koje se nalaze u ponudi on line ponuđača aplikacija je sve teže i doći do podatka o njihovom točnom broju. No ipak važno je naglasiti kako stopa rasta broja preuzetih aplikacija godišnje iznosi oko 29% pa čak i više. Najviše aplikacija na tržištu

su ipak vezane za zabavne sadržaje te zauzimaju gotovo preko polovine ukupnog tržišta mobilnih aplikacija. U odnosu na te najbrojnije aplikacije ipak aplikacije vezane za turizam su još uvijek u porastu te se njihov daljnji rast i dalje očekuje s porastom korištenja "pametnih" telefona. Zasad su mobilne turističke aplikacije na sedmom mjestu, ali treba naglasiti kako postoje i druge aplikacije koje nisu usko vezane za turizam, ali ipak pridonose indirektno povećanju turističkih kretanja, a neke od tih aplikacija su Facebook, Instagram i slično.

2.2. Vrste mobilnih aplikacija u turizmu

Generalno analizirajući mobilne aplikacije mogu se podijeliti na dvije vrste. Prva grupa su nativne aplikacije koje se nalaze na telefonu prilikom kupovine i već su unaprijed instalirane od strane proizvođača. Te su aplikacije izgrađene za platformu ovisno o tome koju platformu mobilni uređaj posjeduje kao na primjer Android. Dok su druga vrsta odnosno grupa aplikacija mobilne web aplikacije koje su kreirane korištenjem HTML (Hypertext Mark-up Language), JavaScript i CSS (Cascading Style Sheets) koji su zapravo programski jezici koje je moguće preuzeti i instalirati na bilo koji mobilni uređaj.

No ipak, to je općenita podjela mobilnih aplikacija no ipak što se turizma tiče tu je važno objasniti i razlikovati nekoliko vrsta mobilnih aplikacija u turizmu. Aplikacije u turizmu se pak razvrstavaju prema vrstama usluga koje nude te aplikacije turistima stoga se mogu podijeliti na deset grupa, a to su: Aplikacije za planiranje prijevoza, aplikacije za planiranje putovanja, aplikacije za rezervaciju smještaja, aplikacije za satelitsku navigaciju, aplikacije sa informacijama o događajima, aplikacije koje su specijalno kreirane za turistička poduzeća, specijalizirane aplikacije za muzeje i kulturne ustanove, socijalne mreže bazirane na lokacijama, interaktivni elektronski vodiči i aplikacije sa korisnim informacijama za turiste (Grieve, Bendon i Hundson, 2010).

- Aplikacije za planiranje prijevoza – aplikacije koje korisnicima pružaju mogućnost pronalaska potrebnih informacija o prijevozu te rezervaciji i prodaji karata za transport. Neki od primjera ove vrste aplikacija su Flight track, Kayak i druge.
- Aplikacije za planiranje putovanja – aplikacije koje pružaju mogućnost kreiranja itinerera putovanja uz mogućnost rezerviranja smještaja, karata i drugih usluga. Kao primjer ove vrste aplikacija može se izdvojiti Tripcase, TripIT i ostale.
- Aplikacije za rezervaciju smještaja – aplikacije koje pružaju usluge informiranja o hotelima i drugim objektima za smještaj te o mogućnostima rezervacije u istima. Kao jedan od značajnijih primjera ovih aplikacija izdvaja se Booking.com.

- Aplikacije za satelitsku navigaciju – aplikacije koje pružaju usluge satelitske navigacije. Primjer za ove aplikacije je Google maps.
- Aplikacije sa informacijama o događajima – aplikacije koje pružaju informacije o događanjima unutar destinacije uz mogućnosti ostavljanja preporuke ostalim korisnicima. Aplikacija Buzzd je primjer ove vrste mobilnih aplikacija.
- Specijalizirane aplikacije za turistička poduzeća – aplikacije koje su kreirane za potrebe turističkih poduzeća i njenih potencijalnih klijenata, a tu se izdvajaju neke od zrakoplovnih tvrtki kao što su British Airways i druge.
- Specijalizirane aplikacije za muzeje i kulturne ustanove – aplikacija koja ima ulogu lokalnog turističkog vodiča. Primjer ove vrste aplikacije je ThrillSeeker.
- Socijalne mreže bazirane na lokacijama – aplikacije koje pružaju mogućnost pronalaska odnosno lociranja točno određenih usluga, sadržaja i znamenitosti koje su dostupne u određitu. Primjer aplikacije je Foursquare.
- Interaktivni elektronski vodiči – aplikacije koje imaju ulogu virtualnih vodiča kroz destinaciju te imaju mogućnost razmjene iskustava između korisnika aplikacije. Jedan od svjetski poznatog primjera ove vrste mobilne aplikacije je NY Travel Guide.
- Aplikacije s korisnim informacijama za turiste – aplikacije koje pružaju usluge informiranja o vremenskoj prognozi, stanju tečaja na određeni dan, nude usluge prevođenja te pruža mnoge dodatne informativne usluge. Aplikacije ove vrste su: language translator, eCurrency i slično.

Danas se već često može pronaći i aplikacije koje istovremeno objedinjuju nekoliko vrsta mobilnih aplikacija u turizmu te na taj način pružaju više usluga na jednom mjestu te su automatski zanimljivije i praktičnije njihovim korisnicima. Iz godine u godinu sve više raste broj korisnika koji preuzimaju ovakve mobilne aplikacije na svoje pametne telefone kako bi ih upotrebljavali prilikom svojih putovanja, a takav se trend očekuje i u budućnosti.

Mobilne aplikacije koje se mogu koristiti putem mobilnih telefona imaju značajnu ulogu za turiste, jer putem njih turisti mogu planirati, istraživati, rezervirati usluge i smještaj, fotografirati destinaciju te u konačnici i podijeliti vlastite dojmove i iskustva prikupljenih u destinaciji sa svojim prijateljima ali i svim budućim potencijalnim posjetiteljima tog odredišta. Upravo te aplikacije stvaraju posebnu interakciju turista sa destinacijom što uvelike pridonosi konačnom dojmu. Prije su se turisti morali informirati putem raznih brošura što je turistima

oduzimalo mnogo vremena te su turisti bili mnogo lošije informirani prije i tijekom putovanja. Danas je to sve rijedi slučaj, jer turisti imaju mogućnost putem svojih pametnih telefona dobiti sve korisne informacije uz veoma jednostavno i brzo korištenje.

O velikoj važnosti ovakvih aplikacija govori se i u brojnim člancima u novinama i na internetskim stranicama. Tako bi se mogao izdvojiti komentar B. Štrbac (2013) u kojem tvrdi kako aplikacije poput ovih zaista podižu razinu usluge. No, pri tom ukazuje i na važnost stalnog nadograđivanja istih budući da je to velika prednost koju turisti itekako koriste, te prekrasne fotografije sa svojih putovanja koje dijele sa svojim prijateljima destinacijama ujedno rade i najbolju moguću reklamu.

Stoga se na osnovu svih tih činjenica može zaključiti kako je danas u suvremenom svijetu, u vrijeme sve bržeg načina života od veoma velikog značaja da se turisti mogu osloniti na korištenje suvremenih informacijsko komunikacijskih tehnologija (ICT) koje im putovanje mogu učiniti lagodnijim, zanimljivijim i nezaboravnijim.

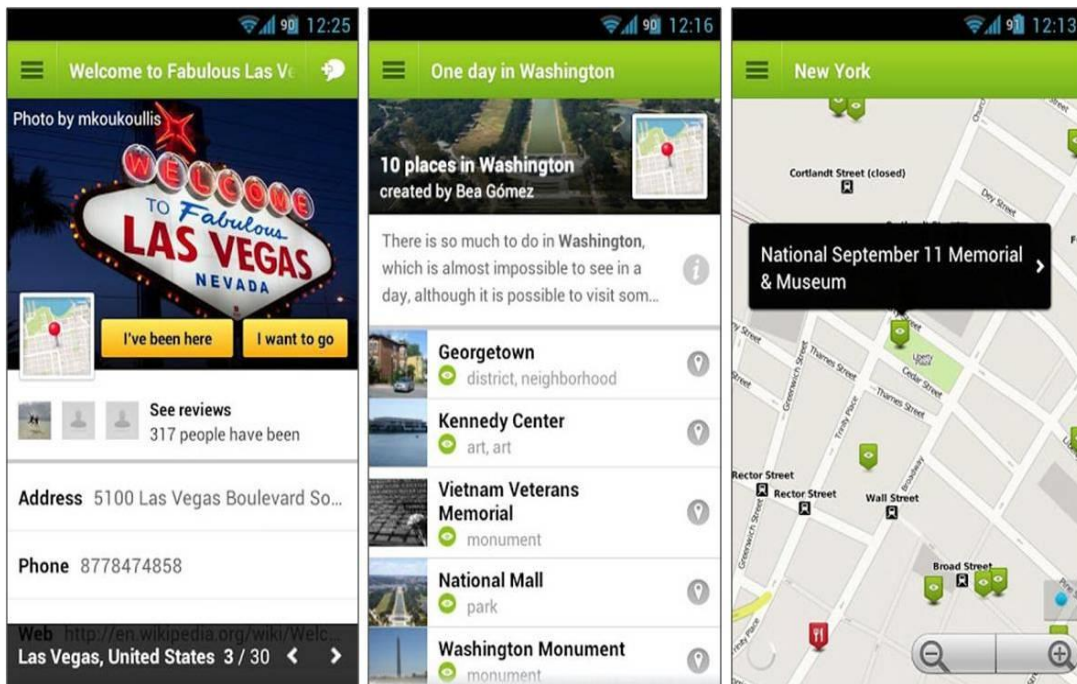
2.3. Analiza mobilnih aplikacija u turizmu na svjetskoj razini

Uz sve brže rastuće i naprednije mobilne tehnologije planiranje putovanja u još nepoznate i neistražene destinacije postaje mnogo lakše nego je to bilo ranije. Ovisno o destinaciji koju ste odabrali kao odredište svog putovanja može se odabrati neku od destinacija, instalirati ju na svoj mobilni uređaj i putovanje i istraživanje destinacije tada može početi. Mnoge svjetske destinacije u ponudi nude ne samo jednu već gotovo pa i niz aplikacija koje sadrže razne bitne informacije koje turistima mogu biti veoma značajne i uvelike im mogu pomoći kako bi mogli u potpunosti uživati u svom odmoru. Upravo te aplikacije odlazak na putovanje čini mnogo manje stresnim iskustvom. Sve te mobilne aplikacije su besplatne za preuzimanje na mobilne uređaje što im je još jedna prednost.

Stoga kao samo neke od svjetski poznatih mobilnih aplikacija korisnih na području turizma mogu se izdvojiti sljedeće, a to su: Tourist Eye, TripIt, Kayak, Trip Journal, World Travel Guide by Triposo, Wikitude, Picksie i Yelp.

- **Tourist Eye** – Mobilna je aplikacija pomoću koje se može gotovo u nekoliko sekundi isplanirati putovanje. Ona prikuplja ideje za putovanja, te pruža informacije na jednostavan i iznimno vizualan način. Također nudi i veliki broj preporuka za aktivnosti unutar određene destinacije. Aplikacija radi i izvan mreže, pa su tako u svakom trenutku dostupne brojne informacije poput najboljih mjesta koje treba posjetiti tijekom boravka

u odredištu, najljepše plaže i mnoge druge informacije. Sve te informacije su veoma korisne i jasno objašnjene u aplikaciji s ciljem stvaranja nezaboravnog putovanja svim turistima. Tourist Eye je aplikacija koja djeluje kao turistički vodič za nekoliko tisuća gradova o kojima posjeduje sve nužne informacije, a pored toga svakodnevno dodaje još nekolicinu novih mjesta koje turisti mogu poželjeti posjetiti kako bi doživjeli nezaboravno iskustvo u još neposjećenim i za njih neotkrivenim gradovima. Tourist Eye aplikacija je dostupna za iPhone i Android uređaje.

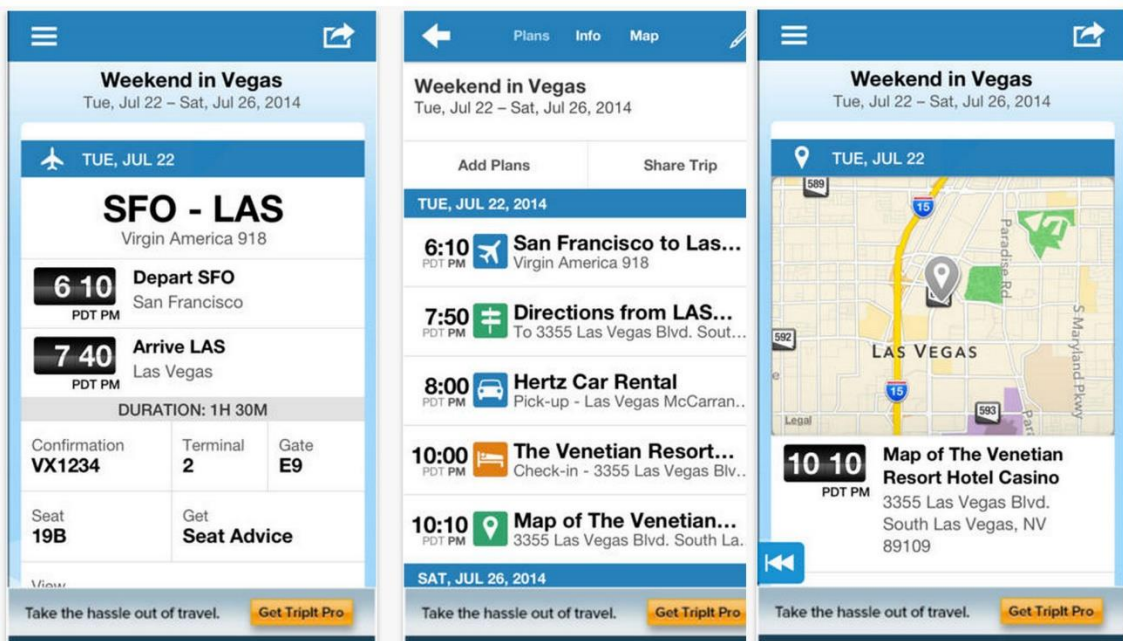

Slika 1. Prikaz aplikacije Tourist Eye

Izvor: <http://www.wheretomadrid.com/2012/12/app-tourist-eye.html>

- **TripIt** - Mobilna aplikacija koja automatski pretvara potvrđene e-mailove u master plan puta na način da je moguće sve planove za putovanje pronaći na jednom mjestu gdje će cijeli plan puta, točnije itinerar, biti dostupan u svako doba dana. Sve informacije dostupne na aplikaciji moguće je pregledavati i kada ste izvan mreže. Pomoću ove aplikacije svi planovi putovanja su sadržani na jednom mjestu te je moguć jednostavni pristup svim detaljima itinerara, pored toga omogućava i dijeljenje informacija, umjesto turista automatski upisuje planove te usklađuje planove s kalendarom te sadrži sve putne isprave i kontakte na jednom mjestu. Turistima također omogućava i rezervaciju

određenih usluga poput rezervacije hotela, restorna, ulaznica i mnogih drugih te uvide u informacije o letovima. Dostupan za iPhone, Android, Blackberry i Windows uređaje.

Slika 2. Prikaz izgleda aplikacije TripIt

Izvor: <http://wanderlustyle.com/best-travel-apps/>

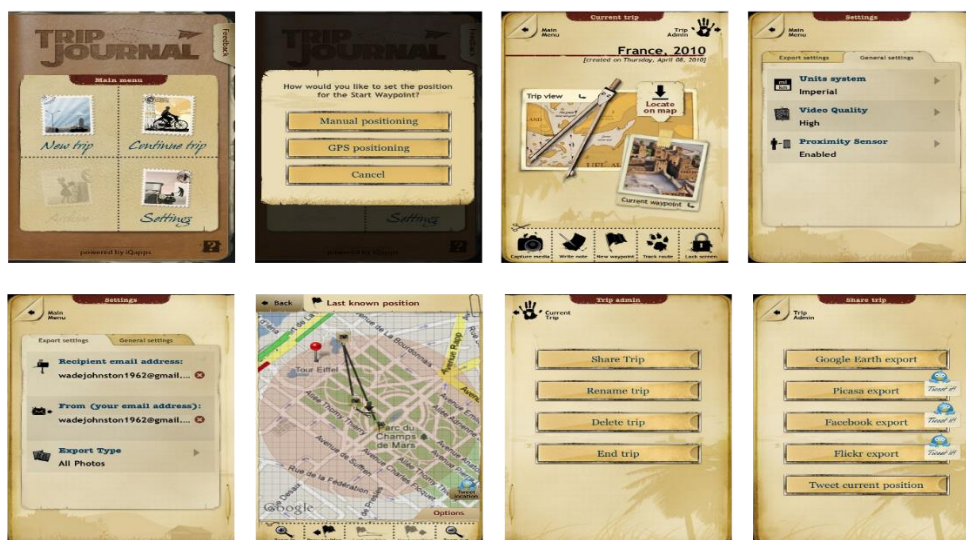
- **Kayak** – Mobilna je aplikacija na kojoj se može doći do informacija o ponudama hotela i avionskih karata. Na istoj aplikaciji također se mogu i pronaći kao i usporediti cijene različitih zrakoplovnih kompanija, ali i hotela i sve su te informacije i podatci dostupni na jednom mjestu. Kako bi se pronašla najisplativija ponuda, primjerice leta, aplikacija nudi mogućnost usporedbe avionskih karata za željenu rutu odnosno do određenog odredišta od strane više kompanija koje lete u destinaciju. Pored toga putem aplikacije se mogu izvršiti i rezervacije za smještaj u hotelima, pregledavati točan status leta koji je rezerviran, pregled dodatnih informacija nužnih prilikom planiranja putovanja avionom. Aplikacija Kayak je veoma jednostavna za korištenje.

Slika 3. Prikaz izgleda aplikacije Kayak

Izvor: <http://www.flightswatcher.com/kayak-reviews-2/>

- **Trip Journal** - Mobilna aplikacija koja se pokreće na mobilnom uređaju pomoću lokacije GPS-om. To je ujedno i aplikacija pomoću koje je moguće pratiti rutu puta tijekom putovanja. Pruža i mogućnost ostavljanja podsjetnika u aplikaciji, dijeljenje iskustava, slika i doživljaja s putovanja.

Slika 4. Prikaz izgleda aplikacije Trip Journal

Izvor: <https://wadejohnston1962.files.wordpress.com/2010/04/trip-journal.png>

- **World Travel Guide by Triposo** – Pametni je turistički vodič koji je također besplatna aplikacija za mobilne uređaje te ima mogućnost rada offline odnosno izvan mreže. Veoma je jednostavan za korištenje a kroz mini vodiče pruža informacije o više od 50.000 destinacija diljem svijeta. Putem iste je moguće i izvršiti rezervaciju smještaja, prijevoza i ostalih usluga sve na jednom mjestu. Sadrži i kartu zemlje i grada u kojem turist odluči boraviti, kao i brojne informacije o povijesnim znamenitostima, restoranima i drugim objektima za izlaske i mnogo toga. Prilikom spajanja na Internet automatski se ažurira i vremenska prognoza. Jedini nedostatak aplikacije je što o nešto manje poznatim destinacijama svijeta pruža veoma malo informacija koje najčešće ne budu zadovoljavajući izvor informacija turistima. World Travel Guide by Triposo je među najposebnijim mobilnim turističkim vodičima.

Slika 5. Prikaz izgleda aplikacije World Travel Gide by Triposo

Izvor: <http://www.finsmes.com/2011/11/triposo-launches-world-travel-guide-app-ios.html>

- **Wikitude** - Mobilna aplikacija koja u suštini ima ulogu globalnog turističkog vodiča koji koristi Wikipediju, GPS telefona i slične funkcije mobilnih uređaja kako bi uspjela pronaći poziciju mobilnog uređaja i objekte koji su mu u blizini. Analizom objekata vidljivih kroz kameru aplikacija pruža informacije o okruženju turista ovisno o destinaciji u kojoj se nalazi. Pored toga pruža i usluge pronalaska zanimljivih mjesta unutar destinacije, preporuke ugostiteljskih objekata i smještajnih objekata te mnoge druge.

Slika 6. Prikaz izgleda aplikacije Wikitude

Izvor: <http://thelowryder.com/wp-content/uploads/wikitude-app.jpg>

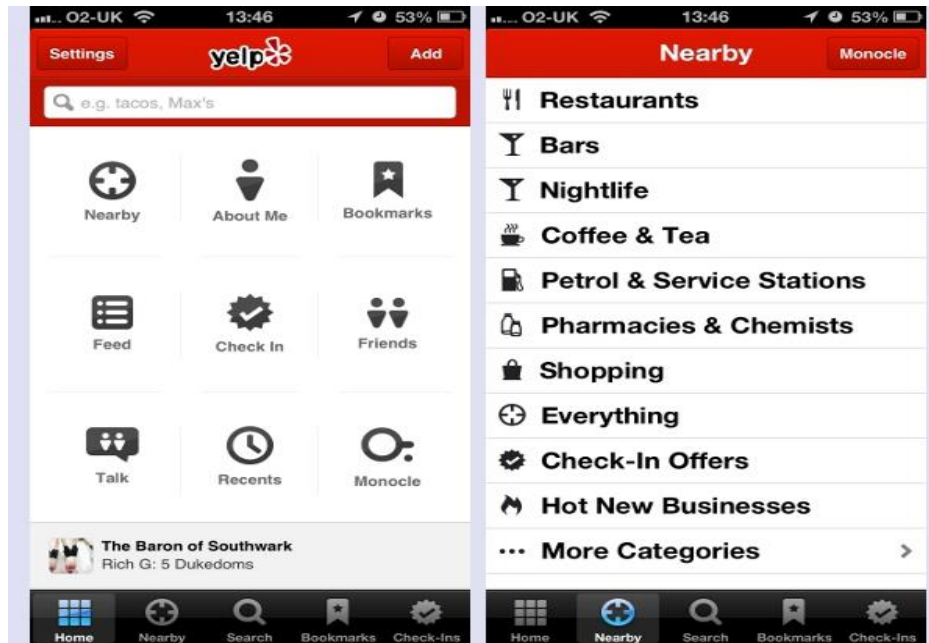
- **Picksie** - Besplatna je mobilna aplikacija koja je poput i svih prethodnih veoma korisna turistima na putovanju. U nepoznatim gradovima i mjestima u kojima turisti borave aplikacija Picksie nudi brojne preporuke poput onih što i gdje biste mogli jesti u destinaciji, preporuka barova, mjesta za provod, brojnih koncerata i mnoštvo drugih zanimljivosti koje mogu interesirati turiste tijekom putovanja. Aplikacija je dostupna za instaliranje na iPhone i Android mobilne uređaje.

Slika 7. Screenshoot aplikacije Picksie

Izvor: <http://chipchickcom.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2011/11/picksie.jpg>

- **Yelp** – Aplikacija je za mobilne uređaje koja turiste informira o lokacijama objekata unutar destinacije kao što su cafe barovi, barovi, restorani te drugi ugostiteljski objekti. Osim toga, točnije osim lokacije objekata, daje i detaljnije informacije poput cijena, preporuke vezane za hranu i slično što pomaže u uspoređivanju prihvatljivosti putovanja pojedinaca te tako olakšava odluku izbora destinacije za putovanje.

Slika 8. Screenshot aplikacije Yelp

Izvor: <https://selinali32.files.wordpress.com/2014/09/yelp-1.jpg>

Sve od izdvojenih i navedenih aplikacija su veoma značajne za turizam i imaju isti zajednički cilj, a to je informirati turista prije ali i za vrijeme, pa čak i nakon putovanja te olakšati istraživanje destinacije kao i stvoriti nezaboravno iskustvo prilikom boravka u nekoj od prekrasnih destinacija diljem svijeta. No ipak svaka aplikacija je jedinstvena na svoj način te pruža nešto što ona druga ipak nema ili ne prikazuje na isti način stoga su uistinu prilikom korištenja vidljive razlike među njima.

2.4. Analiza mobilnih aplikacija u turizmu u Hrvatskoj

Baš kao i u svijetu i poznate destinacije u Republici Hrvatskoj sve više uviđaju na potrebu kreiranja vlastitih mobilnih aplikacija odnosno mobilnih vodiča kako bi povećali posjećenost destinacije, ali i unaprijedili ponudu koju imaju. Sva popularnija i poznatija odredišta u Hrvatskoj već imaju svoje mobilne vodiče, a pojedine destinacije nemaju jednu već nekoliko mobilnih vodiča koje turisti imaju mogućnost preuzeti na svoje uređaje. Te destinacije su sve svjesnije nužnosti posjedovanja tih aplikacija korisnih u turizmu, te po uzoru na svjetske trendove istima pridaju sve više pažnje kako bi potencijalnim turistima ostavili što bolji dojam te im omogućili nezaboravna iskustva prilikom posjeta i boravka u nekom od prekrasnih gradova, a kojih je uistinu mnogo, u Hrvatskoj.

Bilo da se radi o nekom gradu na obali ili u zaleđu sve više gradova kreira nove aplikacije koji se mogu preuzeti na Androide i iPhone uređaje, budući da je Hrvatska zemlja koja je prepuna različitih i prekrasnih turističkih cjelina koje obiluju prirodnim, povijesnim, kulturnim znamenitostima te mnogim drugim vrednotama koje uistinu treba približiti turistima na što bolji i kreativniji način.

Kao što se ranije spominjalo, mobilne aplikacije u turizmu su primjenjive na brojnim područjima turizma od planiranja putovanja, pronalaska smještaja, mogućnostima zabave, prehrane i slično te su sve uvjetovane različitim potrebama turista na tržištu. U odnosu na ostale zemlje koje su konkurenti Hrvatskoj te koje imaju u većoj mjeri organizirane dolaske pa samim time i mnogo razvijeniju hotelsku industriju, Hrvatska je još uvijek više okrenutija individualnim dolascima neovisno o potencijalu za veći razvoj hotelske industrije. Stoga su i postojeći mobilni vodiči uspjeniji toj vrsti turista koji samostalno planiraju boravak u destinaciji kao i čitavo putovanje. Većina dostupnih mobilnih aplikacija kojima se turisti mogu poslužiti su upravo one koje sadrže ponudu privatnog smještaja, iako to ne isključuje ponudu smještaja hotela. Ovakve aplikacije turistima uvelike olakšavaju pronalazak privatnog smještaja za noćenje u destinaciji u veoma kratkom roku te na jednostavan način. Važno je i naglasiti kako su ove aplikacije turistima još interesantnije iz još jednog razloga, a to je da za razliku od turističkih agencija prilikom rezerviranja smještaja putem istih se ne naplaćuju usluge posredovanja, što bi bio slučaj prilikom rezervacije smještaja putem agencija ili drugih posrednika.

Danas osim tih, već pomalo uobičajenih mogućnosti, mobilni vodiči primjenom još suvremenijih i modernijih tehnologija turistima omogućavaju da u nekim destinacijama mogu povezati virtualne sadržaje s turističkom cjelinom u kojoj borave, a sve to putem fotografija,

video isječaka, trodimenzionalnih prikaza i slično. Prema tome može se uočiti kako turisti koji preuzmu neki od vodiča zaista imaju širok spektar mogućnosti korištenja ovih turističkih aplikacija, preko informiranja o lokalitetu u kojem borave, pronalaska mjesta za boravak, prehranu pa sve do mogućnostima zabave i rekreacije. Aplikacije ipak prije svega imaju ulogu marketinškog alata kojima je osnovna zadaća i cilj informiranje turista o svim uslugama i oblicima turističke ponude koji se nalaze u neposrednoj blizini turista.

U Hrvatskoj već danas postoji niz turističkih mobilnih aplikacija bitnih za hrvatski turizam, od kojih bi kao neke od važnijih i zanimljivijih mogli istaknuti sljedeće:

- **Split City Guide** – Mobilna je aplikacija koja ima ulogu promocije grada Splita te njegovih značajnih kulturno povijesnih cjelina. Posebna pažnja među svim znamenitostima pridaje se Dioklecijanovoj palači i informacijama koje se pružaju za obilazak iste. Ovaj vodič osim na hrvatskom jeziku ima i prijevod na četiri strana jezika, te je jedna od posebnosti to što ima i audio vodič za 15 lokacija unutar stare gradske jezgre koji zapravo ima ulogu turističkog vodiča. Pruža niz informacija o gradu, kulturnim znamenitostima, događanjima u trenutku boravka u gradu, posjeduje i detaljnu kartu grada Splita s integriranim Google mapama. Aplikaciju Split City Guide je moguće preuzeti na Google Play i na App Store servisu.

Slika 9. Prikaz aplikacije Split City Guide

Izvor: <http://split.gg/split-mobile-app/>

- **Zagreb Be There** – Aplikacija je koja je razvijena kao igra uz pomoć koje turisti posjećuju određene lokacije na kojima se mogu prijaviti. Aplikacija nudi ukupno pet ruta te po završetku odabrane rute posjetitelji ostvaruju različite nagrade i popuste za kupnju ulaznica za trenutna događanja u gradu, jela u restoranima i slično. Svaka od ponuđenih pet ruta na specifičan i neuobičajen način prikazuje grad Zagreb. Ova aplikacija je 2014. godine bila i nagrađena kao najbolja mobilna aplikacija. Zagreb Be There je aplikacija dostupna na hrvatskom i engleskom jeziku, a moguće ju je preuzeti na Google Play i App Store servisu.

Slika 10. Prikaz aplikacije Zagreb Be There

Izvor: <http://a2.mzstatic.com/us/r30/Purple7/v4/c1/97/24/c1972465-f782-f728-7826-68d2ec92b7df/screen696x696.jpeg>

- **Vodič srednje Dalmacije** – Ova mobilna aplikacija je razvijena za potrebe Turističke zajednice Splitsko-dalmatinske županije i veoma je koristan vodič za područje o kojem informira odnosno za područje srednje Dalmacije. To područje obuhvaća sve bitne cjeline na tom području što uključuje detaljan prikaz oko 76 odredišta sa svim bitnim informacijama, od ponude smještaja, kulturno – povijesnih znamenitosti, gastronomske ponude te zabavnih sadržaja. Važno je naglasiti kako ova aplikacija pruža i mogućnost korištenja svim dostupnim informacijama i u prilikama kada mobilni uređaj ne koristi internetsku vezu. Sve informacije se redovito ažuriraju te sve bitne značajke unaprijeđuju.

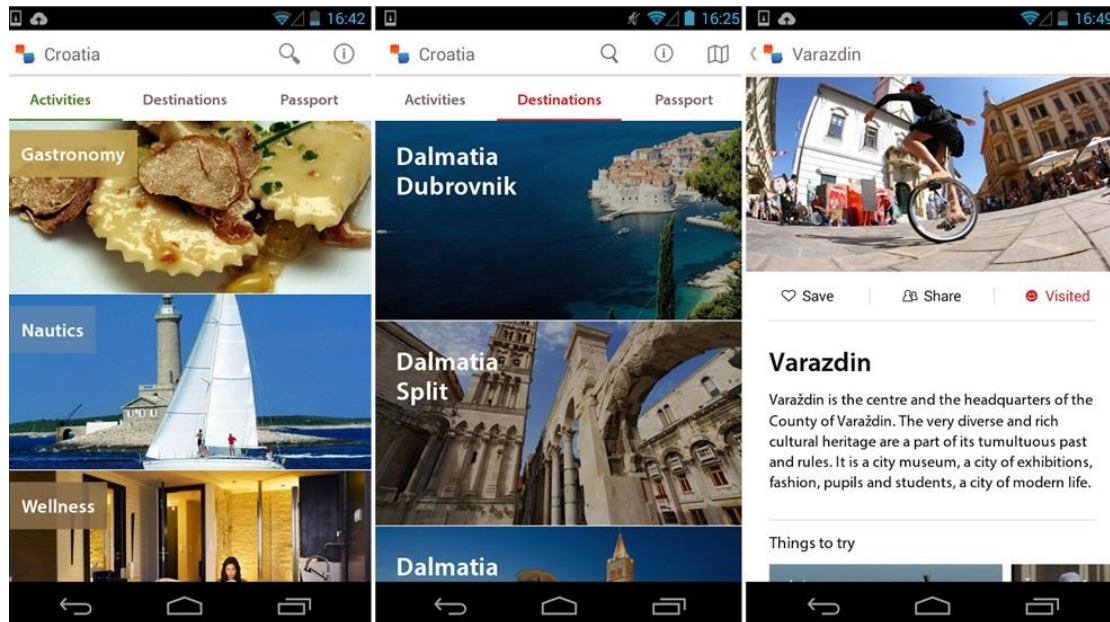

Slika 11. Prikaz aplikacije Vodič srednje Dalmacije

Izvor: <https://itunes.apple.com/us/app/central-dalmatia-official/id570158165?mt=8>

- **Croatia.hr** – Mobilna je aplikacija koja predstavlja jednu od prvih mobilnih aplikacija u hrvatskom turizmu te je također razvijena za potrebe Hrvatske turističke zajednice. Ova, za korištenje jednostavna aplikacija, informira turiste te predlaže aktivnosti, događanja koja se mogu posjetiti unutar cijele Hrvatske. Uvelike olakšava planiranje odmora i aktivnosti tijekom putovanja. Sadržava raznoliku ponudu nacionalnih parkova, sportskih sadržaja, gastronomske ponude, kulturnih zadržaja i mnogih drugih posebnosti. Ima mogućnost i kreiranja planera u koji se mogu upisati sva odredišta koja

se planiraju posjetiti te na taj način dobiti sve detaljne informacije o putovanju. Ova aplikacija nudi brojne mogućnosti kako za domaće tako i za strane posjetitelje destinacija diljem Hrvatske.

Slika 12. Prikaz aplikacije Croatia.hr

Izvor: <http://croatia.hr/en-GB/Links/Mobile-apps>

- **Novi Vinodolski Travel Guide** – Prva aplikacija Novog Vinodolskog koja je kreirana od strane turističke zajednice u suradnji s agencijom Mobiexplore. Aplikacija je trenutno dostupna na 2 jezika, hrvatskom i engleskom jeziku. Omogućava pregled svih bitnijih informacija o Novom Vinodolskom poput informacija kako doći do Novog Vinodolskog, ponuda smještaja, popis svih ugostiteljskih objekata u mjestu, pregled kulturnih znamenitosti značajnih u određenju, te brojne atrakcije dostupne u destinaciji. Sve informacije su potkrijepljene slikama i kartama kako bi se turisti mogli lakše snalaziti prilikom posjeta gradu. Ovaj vodič je povezan sa web stranicom turističke zajednice Novog Vinodolskog što u svakom trenutku pruža informacije o trenutnim događanjima u gradu. Aplikacija je dostupna za Android uređaje, Iphone i Ipad.

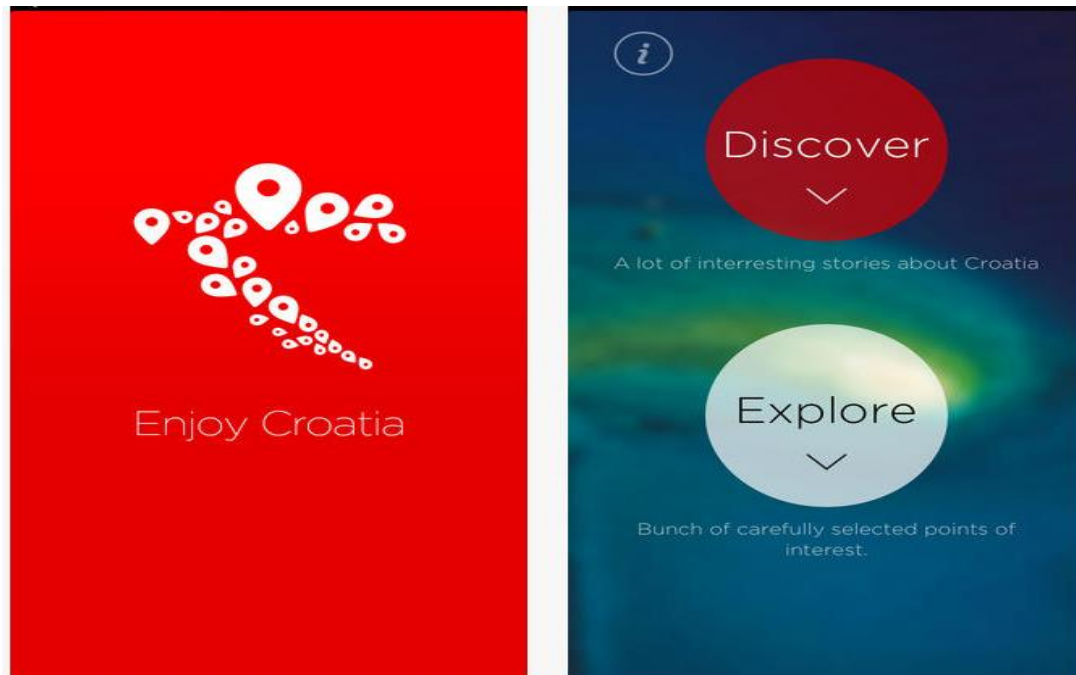

Slika 13. Prikaz naslovnice aplikacije Novi Vinodolski Travel Guide

Izvor: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.mobiexplore.novivin>

- **Enjoy Croatia** - Aplikacija Enjoy Croatia je aplikacija koja obuhvaća veliki niz zanimljivosti vezanih uz Hrvatsku kao što su ljepote te zemlje, te veliki izbor znamenitosti koje turisti mogu posjetiti u istoj. Aplikacija je izrađena od strane izdavačke kuće Styria te oni potencijalnim turistima predstavljaju bogatu turističku ponudu Hrvatske putem mobilnih uređaja. Informacije koje su veoma iscrpne vezane su za sve značajnije gradove i središta u Hrvatskoj od kojih se može kao najpoznatija izdvojiti Šibenik, Split, Dubrovnik, Zadar, Zagreb te mnogi drugi. Sve su te informacije dostupne korisnicima na, osim hrvatkog, deset stranih jezika, a to su: engleski, talijanski, francuski, njemački, češki, španjolski, ruski, poljski, kineski i japanski jezik. Aplikacija se sadržajno dijeli na dva dijela, od kojih je Explore Croatia dio koji uokviruje te u obliku top ljestvice rangira sve ono najbolje što se u Hrvatskoj može doživjeti te vidjeti. Dok je drugi dio Discover Croatia koji donosi priče o destinacijama koje sami turisti odabiru prema vlastitim preferencijama za odmor. Ovakav vodič uistinu može turista usmjeriti na sve posebnosti na koje treba obratiti pažnju prilikom putovanja i sve što turisti zapravo trebaju je uzeti svoje mobilne uređaje, preuzeti

aplikaciju i krenuti u obilazak nekog od odredišta diljem Hrvatske. Aplikacija je dostupna za Androide i iPhone uređaje.

Slika 14. Prikaz mobilnog vodiča Enjoy Croatia

Izvor: <https://itunes.apple.com/kz/app/enjoy-croatia-travel-guide/id674560446?mt=8>

- **Crotune** – Croatian Tourist Navigator odnosno Hrvatski turistički Navigator je prvi hrvatski mobilni turistički vodič koji je ujedno i višejezična web aplikacija koju se može preuzimati na mobilne uređaje. Ujedno je i promotivni alat, budući da djeluje kao informacijski posrednik koji izravno umrežava gospodarsku i turističku ponudu Hrvatske. Za preuzimanje je dostupan za sljedeće uređaje: Android, iPhone, Windows mobile... Sve informacije vezane o ponudi Hrvatske (kulturno-povijesni sadržaji, zabavni sadržaji, smještajni kapaciteti i slično) dostupne su brzo i besplatno, a aplikacija odnosno ovaj mobilni vodič je veoma jednostavan za korištenje. Pruža mogućnost petraživanja po lokaciji ali i prema vrsti usluge. Osim što daje iscrpne informacije o svim posebnostima Hrvatske, vijestima, preporukama, a pored toga daje i servisne informacije kao što su vremenska prognoza, tečajna lista, zdravstvene ustanove i mnoge druge. U svojoj bazi sadržava informacije o više od 2000 turističkih subjekata te o brojnim kulturnim, zabavnim manifestacijama i glazbenim događanjima u Hrvatskoj. Sve postojeće informacije se neprestalno ažuriraju, te upotpunjuju slikama te dodatnim

opisima. Ima i opciju satelitskog pozicioniranja kako bi korisnicima omogućili pregled svih subjekata koji su u neposrednoj blizini lokacije na kojoj se korisnik nalazi.

Slika 15. Prikaz mobilne aplikacije Crotune

Izvor: <http://www.mobileblog.it/post/13187/crotune-vacanze-in-croazia-piu-semplici-grazie-al-nostro-smartphone>

3. USPOREDBA FUNKCIONALNOSTI MOBILNIH VODIČA U TURIZMU

U današnje vrijeme turisti su sve zainteresiraniji za brži i lakši pronalazak informacija vezanih za provođenje slobodnog vremena na putovanjima. S obzirom na sve ubrzaniji način života u kojem je sve manje slobodnog vremena turisti svaki svoj slobodan trenutak žele iskoristiti na što bolji i kvalitetniji način. Upravo s tim ciljem, da se zadovolje sve veći zahtjevi turista, kreiraju se mobilni turistički vodiči koji na putovanjima imaju ulogu osobnog turističkog vodiča za svakog korisnika koji ih preuzme.

Poznate svjetske destinacije su bile te koje su prve prepoznale važnosti i korist ovakvih aplikacija, ali sve više se taj trend kreiranja mobilnih vodiča širi i u Hrvatskoj gdje već danas gotovo većina velikih gradova i poznatijih središta ima barem po jedan mobilni vodič dok neke imaju čak i po nekoliko. Mobilni vodiči postaju osim marketinškog alata i novi kanal komuniciranja koji je osim za turiste namjenjen i jednako koristan i lokalnim stanovnicima.

Mobilni turistički vodiči su aplikacije koje korisnike na jednostavan, brz i razumljiv način upoznaje sa svim informacijama i sadržajima koji su dostupni u mjestu boravka turista. Sve informacije koje vodiči pružaju trebaju biti redovito ažurirane, dostupne u bilo kojem trenutku i besplatne za preuzimanje kako bi mogle poslužiti turistima baš onda kada ih trebaju te im tako olakšati boravak u destinaciji i učiniti ga ugodnijim i zabavnijim.

Kao što je ranije objašnjeno mobilni vodiči odnosno aplikacije u turizmu se mogu razvrstavati prema vrstama usluga pa to primjerice mogu biti aplikacije za planiranje prijevoza, planiranje putovanja, rezerviranje smještaja, za informiranje o događanjima u destinaciji i slično. Iako se vrlo često aplikacije mogu razvrstavati na taj način, prema vrstama usluga, sve češće se nastoji sve funkcije objediniti u jednom vodiču kako bi turistima to jest korisnicima sve informacije bile dostupne na jednom mjestu te tako na mnogo jednostavniji način zadovoljili sve njihove želje i potrebe. Danas su, što se funkcionalnosti tiče, svi vodiči gotovo jednaki. Točnije svi oni imaju gotovo pa iste mogućnosti, opcije i funkcije bez velikih razlika među njima, no ipak se međusobno još uvijek mogu razlikovati.

Upoznajući se sa svim prethodno izdvojenim mobilnim turističkim vodičima moglo bi se uspoređivati međusobno vodiče na svjetskoj razini, kao i one u Hrvatskoj, te pored toga bi se u konačnici mogli usporediti i vodiči svjetske razine sa onima dostupnim u RH. Svi prethodno izdvojeni vodiči opisani su ukratko prema svojim najbitnijim značajkama, pa bi prema

dostupnim informacijama o svakom pojedinom vodiču mogli nadalje uspoređivati funkcionalnosti istih.

Tourist Eye aplikacija je mobilni vodič koji je poseban po tome što pruža iscrpne informacije o nekoliko tisuća gradova diljem svijeta, a pored toga nudi i mogućnost planiranja čitavog putovanja u svega nekoliko jednostavnih koraka. Vodič radi i izvan mreže to jest bez internetske mreže te nudi niz preporuka za turiste koji po prvi puta borave u nekom mjestu. Vodič je veoma jednostavan za korištenje, pregledan te se po njemu jednostavno snalazi. **Trip It** je pak aplikacija koja u odnosu na prethodnu nudi i neke dodatne mogućnosti, a kao najvažnija se ističe kreiranje master plana puta, točnije itinerara, koji je dostupan korisniku u svako doba dana. Sadrži i sve putne isprave kao i bitne kontakte na jednom mjestu, a pored toga i sve neophodne informacije o letovima. U odnosu na Tourist Eye ovaj vodič je dostupan i za Windows uređaje, a ne samo za Androide i iPhone mobilne uređaje. Ostatak usluga i opcija koje ovaj vodič pruža su one funkcije koje su uobičajene na svim vodičima.

Sljedeći vodič je **Kayak** i on se ističe sa funkcijom koju prethodna dva vodiča nemaju. Riječ je o tome da pored ponude hotela i mogućnosti rezervacije karata ovaj vodič nudi i opciju uspoređivanja cijena različitih usluga kao za cijene smještaja hotela i drugih smještajnih objekata, karata zrakoplovnih kompanija i slično. Aplikacija je veoma pregledna, jednostavna za korištenje, boje koje se koriste u aplikaciji su kombinirane na način da se korisniku naglase i istaknu sve bitne informacije kako bi bile uočljivije i kako bi ih bilo lakše zamjetiti. Pored toga, putem ove aplikacije se može i rezervirati smještaj te pratiti status rezerviranog leta. **Trip Journal** je aplikacija koja se također ističe među prethodnima po svojoj specifičnoj posebnosti, a to je da se na mobilnom uređaju ista pokreće pomoću GPS-a. Osim toga korisnici imaju mogućnost podijeliti s drugim korisnicima vlastita iskustva, doživljaje te fotografije s putovanja. Izgled samog vodiča je veoma interesantan i neobičan u odnosu na prethodne vodiče.

World Travel Guide by Triposo je vodič koji ima sve uobičajene funkcionalnosti kao i većina vodiča, no ipak ovaj vodič sadrži i karte zemalja i gradova o kojima ima sve potrebne informacije. Ipak ovaj se vodič ističe opsegom informacija koje nudi, vjerodostojnošću i ažurnosti podataka te se smatra jednim od najopsežnijih mobilnih turističkih vodiča. **Wikitude**, **Picksie** i **Yelp** su pak mobilni vodiči čija je osnovna funkcija informiranje turista te davanje preporuka kako bi olakšali putovanje korisnicima u nova i još neistražena mjesta.

Upravo zbog toga se navedeni vodiči ne razlikuju uvelike jedan od drugih osim prema samom izgledu aplikacije i načinu prikazivanja svih dostupnih informacija i podataka koje turisti

zahtjevaju. Svaki od vodiča je veoma jednostavan za korištenje, čak i za one korisnike koji se pametnim telefonima služe kao početnici. Važno je napomenuti kako su svi prethodno izdvojeni vodiči aplikacije koje su veoma kvalitetno vizualno, ali i funkcionalno izrađene te kako su najčešće dostupne s prijevodom na nekoliko svjetskih, stranih jezika. Sve aplikacije su pregledne i upotrebljive te zadovoljavaju potrebe korisnika, te na naslovnim stranama sadrže vidljivo istaknute sve bitne elemente vodiča.

Analizirajući mobilne vodiče u Hrvatskoj vidljivo je kako gotovo svakodnevno raste broj ovakvih aplikacija u turizmu. Uspoređujući izdvojene aplikacije vidljivo je kako postoje vodiči koji korisnicima pružaju mogućnosti informiranja generalno za čitavu ponudu u Hrvatskoj, ali kako i postoje brojni vodiči koji se odnose na konkretna mjesta točnije gradove u RH i uže područje oko tih gradova. Svi informiraju o događanjima u odabranoj destinaciji, ponudi unutar iste, pružaju sve češće i mogućnost rezerviranja smještaja, ulaznica i slično te su sve sa ulogom promocije. Što se tiče vizualne funkcije gotovo pa svaki od vodiča je pomno kreiran na specifičan način.

Split City Guide je primjer jednog vodiča koji je usmjeren na sve posebnosti grada Splita, a posebice ima ulogu promocije Dioklecijanove palače koja je neizostavan detalj prilikom posjeta tom prekrasnom i starom gradu. Vodič je funkcionalan te pruža detaljne informacije vezane za grad Split te užu okolicu grada, a sve ostale opcije koje nudi su iste kao i kod svih drugih mobilnih vodiča. U odnosu na Split City Guide vodič **Zagreb Be There** se ističe sa zanimljivom posebnošću, a to je da ovaj vodič funkcionira kao igra pomoću koje turisti posjećuju određene lokacije u Zagrebu i pri tom se na istima mogu i prijaviti. Obilaskom ponuđenih ruta turisti ostvaruju određene popuste koje mogu iskoristiti za vrijeme boravka u gradu, nagrade i slično. Vodič je veoma zanimljiv no mali nedostatak mu je da je još uvijek dostupan na samo dva jezika, na hrvatskom i na engleskom jeziku. Sam vodič je nešto jednostavnijeg i vizualno skromnijeg izgleda u odnosu na prethodni vodič što i ne mora biti veliki nedostatak za one koji vole minimalnije efekte aplikacija.

Sljedeći vodič je **Vodič srednje Dalmacije** koji je veoma funkcionalan za šire područje to jest za područje cijele srednje Dalmacije sa svim značajnijim mjestima, znamenitostima i ljepotama kojima obiluje. To ga čini posebnim u odnosu na prethodne vodiči koji su bili kreirani isključivo za gradove na koje se odnose. Funkcionalan je i u prilikama kada mobilni uređaj nije povezan internetskom vezom, a sam je izgled vodiča veoma atraktivan jer pozadina vodiča prikazuje obalu Dalmacije te je uređena u morskome stilu. Iduća se aplikacija sama po sebi ističe iz razloga

što je to jedna od prvih mobilnih aplikacija u hrvatskom turizmu. To je **Croatia.hr** koja kao i sve ostale turiste informira, nudi prijedloge aktivnosti u RH. I ovaj vodič je kreiran za šire područje, konkretno za cijelu Hrvatsku, te samim time ima i ulogu promocije turizma RH. Pored tih uobičajenih funkcija vodič ima i opciju kreiranja planera kako bi korisnici pratili plan i program putovanja uz sve detaljne informacije o odredištima koje posjećuju. Vodič je modernog izgleda te su sve informacije pokrijepljene realnim fotografijama područja o kojima informira.

Sljedeći vodič je veoma skromnog izgleda u odnosu na sve ostale, što se dijelomično može pripisati tome što je ovo ujedno i prva aplikacija na tom području to jest vezana za to mjesto. Riječ je o vodiču **Novi Vinodolski Travel Guide**. Nedostatak je da je još uvijek dostupna na samo hrvatskom i engleskom jeziku no uzmemo li u obzir da isti nedostatak ima i vodič Zagreb Be There koji prikazuje mnogo poznatije mjesto Hrvatske, to i nije veliki nedostatak za malo mjesto poput ovog te ima mogućnost napretka i boljitka s vremenom. Vodič je neovisno o tome funkcionalan te sadrži sve bitne informacije o mjestu kao i karte za lakše snalaženje po destinaciji. Iako je naslovnica veoma skromnog i jednostavnog izgleda, jasno su istaknute sve opcije koje nudi te s obzirom da je to prvi vodič spomenute destinacije vizualno sasvim u redu kreirana aplikacija.

Vodič **Enjoy Croatia** je po funkcionalnosti isti kao i Croatia.hr te sve opcije koje nudi svojim korisnicima ne odstupaju uvelike od spomenutih vodiča. Pruža informacije o svim značajnijim središtima RH, a kao posebnost treba istaknuti da je ovaj vodič osim hrvatskog preveden na čak deset stranih jezika što ga uistinu čini posebnijim, a samim time i gotovo najfunkcionalnijim jer je prilagođen i kreiran za šire tržište potencijalnih korisnika. Vizualno ovaj vodič se također ističe kao jedan od ljepših i modernijih vodiča, privlačnog izgleda s pomno odabranim kombinacijama boja, a uz sve to i jednostavan je za korištenje. Bojama i efektima naglašava sve ono što može biti važno korisnicima te je uistinu veoma funkcionalan za sve one koji svoj odmor planiraju provesti u Hrvatskoj.

Posljednji izdvojeni vodič je **Crotune** koji je također višejezična aplikacija, a ujedno je i promotivni alat. Posebnost je da djeluje kao posrednik koji direktno umrežava turističku i gospodarsku ponudu Republike Hrvatske. Ostale funkcije koje ovaj vodič ima su iste kao i kod svih prethodnih vodiča, te je kao i ostali veoma jednostavan za korištenje. Osim uobičajenih informacija daje i servisne informacije od kojih su najbitnije vremenska prognoza, tečajna lista za određeni datum, podatci o zdravstvenim i drugim važnim ustanovama itd. Pored toga

specifičan je i iz razloga što ima mogućnost satelitskog pozicioniranja kako bi pomoću istog omogućili korisnicima pregled svih objekata i znamenitosti u neposrednoj blizini.

Uspoređujući sve izdvojene vodiče može se uvidjeti kako se oni uistinu po svojim funkcionalnostima ne diferenciraju uvelike. Svaki od njih ima istu ulogu i isti cilj, a to je informiranje turista i promocija područja na koje su usmjereni i za koje su kreirani. Gotovo pa jedina bitna značajka koja ih razlikuje jedne od drugih je izgled vodiča. Analizirajući vodiče u Hrvatskoj vidljivo je kako po funkcijama i ne odstupaju niti zaostaju previše za svjetskim mobilnim turističkim vodičima. Mjesta za napredak i poboljšanja uvijek ima, te je važno pažljivo oslušivati zahtjeve, želje i potrebe potencijalnih turista kako bi na taj način neprestalno unaprijeđivali vodiče te na taj način zadovoljili sve zahtjevnije turiste te im omogućili nezaboravan provod u destinacijama koje posjećuju.

4. MOBILNI VODIČI U DESTINACIJI (ZADARSKA ŽUPANIJA)

U današnje vrijeme kada je nezamislivo živjeti bez mobilnih uređaja i Interneta i u turizmu dolazi do sve veće potražnje za odmorom koji je moguće isplanirati putem mobilnih aplikacija. Načito kada je riječ o mladim turistima, Internet i mobilni vodiči imaju veoma značajnu ulogu prilikom odabira destinacije. Razlog tome je što u samo nekoliko kratkih koraka putem svojih pametnih uređaja mogu isplanirati cijeli odmor, rezervirati smještaj kao i dobiti uvid u sva zbivanja i aktivnosti dostupne u destinaciji. Budući da su ovakvi mobilni vodiči najčešće besplatni za preuzimanje to im dodatno pridonosi na važnosti jer olakšavaju boravak i snalaženje u destinaciji bez korištenja karti koje već polako odlaze u zaborav budući da ih gotovo svi vodiči već sadrže.

Veliku važnost mobilnih turističkih vodiča prepoznali su i u Zadru. Ova destinacija je uvidjela kako je ulaganje u ovakve vodiče uistinu dobra investicija koja potiče dodatne interese turista. Upravo iz tog razloga zastupljenost mobilnih turističkih vodiča u Zadru, ali i cijeloj Zadarskoj županiji neprestalno raste. Istražujući već dostupne mobilne vodiče u Zadarskoj županiji mogli bi izdvojiti sljedeće vodiče: Zadar Travel, Secret Zadar, Mobile Guide, Zadar Airport i Nin Croatia.

- **Zadar Travel** – Mobilna aplikacija koja je dostupna za preuzimanje na Android uređaje i iOS. Ona pruža informacije ne samo o Zadru već i njegovoj okolini u što se ubrajaju Petřčane, Kožino ali i dio drugih mjesta kao i otoka koji pripadaju zadarskom

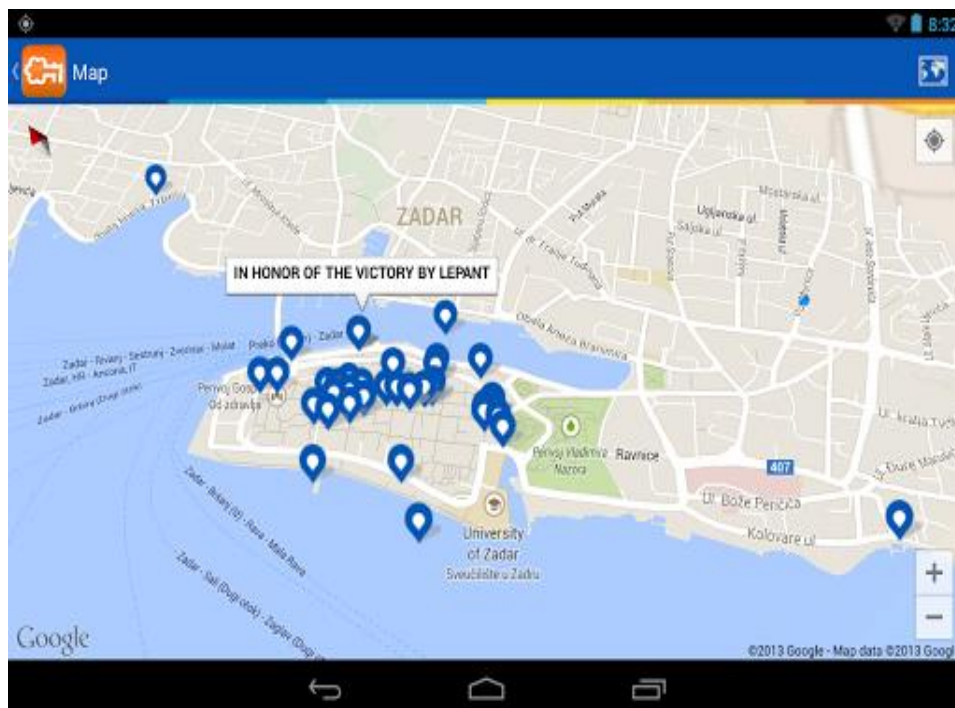
arhipelagu, a to su Molat, Ist, Veli Iž, Mali Iž, Premuda, Rava, Brgulje i Zapuntel. Pomoću ove aplikacije vrlo jednostavno se dolazi do informacija o ponudi privatnog smještaja Zadra kao i njegove okolice. Također su svi od tih objekata prikazani i na samoj mapi grada Zadra kao i područja županije, te klikom na oznaku određenog objekta prikažu se detaljne informacije o objektu sa fotografijama istog, statusu dostupnosti smještajnih jedinica te kontakt podatci. Aplikacija pruža i mogućnost direktnog kontaktiranja iznajmljivača smještaja putem telefonskog poziva ili e mailom. Sve informacije o dostupnosti smještajnih kapaciteta neprestalno ažuriraju sami privatni iznajmljivači što osigurava točnost istih informacija. Osim navedenih podataka o privatnim objektima za smještaj na mapi vodiča se prikazuju i informacije o hotelima, hostelima, turističkim agencijama, prijevozu, javnim službama u gradu kao i podatci o info centrima. Aplikacija je dostupna na Google Play servisu te na App Store servisu gdje ih mogu preuzeti svi korisnici potpuno besplatno.

Slika 16. Prikaz naslovne stranice vodiča Zadar Travel

Izvor: <http://app.zadar.travel/>

- **Secret Zadar** – Mobilna aplikacija Secret Zadar je aplikacija namjenjena za otkrivanje grada Zadra kroz brojne povijesne priče i priče značajne za grad. Također, aplikacija sadrži i brojne fotografije najposebnijih znamenitosti u gradu. Ovo je ujedno i prvi vodič u Hrvatskoj koji povezuje moderne tehnologije sa skrivenom poviješću nekog grada, a kreiran je od strane turističke zajednice grada Zadra. Moguće ga je preuzeti na sve Android uređaje kao i na iPhone i iPad uređaje. Izgled samog vodiča je veoma interesantan i zanimljiv na što ukazuje već sama ikona aplikacije koja prikazuje tlocrt Stomorice, poznate zadarske crkve, koji je u obliku ključa što se može protumačiti kao poziv da korisnici otvore aplikaciju i pritom krenu i otkrivanje tajnih i nepoznatih detalja povijesti ovog prekrasnog grada. Svaka od priči iz znamenite povijesti grada popraćena je fotografijom. Aplikacija je veoma jednostavna za korisnike te iako je prvenstveno namjenjena stranim posjetiteljima, kreirana je i za domaće stanovništvo kako bi se upoznali sa detaljima grada o kojima prethodno možda i nisu imali previše saznanja. Karta koju sadrži ovaj vodič ima ucrtan plan lokacija koje se najmjeravaju posjetiti, ali i pokazuje trenutnu lokaciju korisnika. Navedena karta vodiča koristi najnoviju Android GoogleMaps API v2. Aplikacija je besplatna za preuzimanje, a dostupna je korisnicima na Google Play i App Store.

Slika 17. Prikaz karte vodiča Secret Zadar

Izvor: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.springmedia.secretzadar&hl=hr>

- **Mobile Guide** – Mobilni je vodič koji korisnike kroz audio i video formu vodi kroz turističke i kulturne sadržaje grada. Ovaj vodič funkcionira na način da se prilikom ulaska u zonu besplatnog interneta (Donat, Forum, Narodni trg, Arheološki muzej, Riva, Trajektna luka itd.) i pretraživaču Mobile guide može se odabrati ono što vas interesira. Trenutno je aplikacija još uvijek dostupna na samo hrvatskom i engleskom jeziku no pripremaju se i prijevod na talijanski i njemački jezik koji će unaprijediti već postojeće mogućnosti te informirati veći broj posjetitelja nekog od mjesta o kojima vodič ima dostupne podatke. U izborniku je moguće odabrati mjesto o kojem tražite informacija, a trenutno su ponuđeni grad Zadar, Nin, Zaton, Privlaka i Vir. Informacije koje pruža o navedenim mjestima su različita kulturna kao i zabavna događanja, gastronomija, ponuda sještaja, moguće aktivnosti u određenju, opće informacije o svakom od mjesta te mnoge druge. Ovaj vodič je uistinu veoma funkcionalan vodič na kojem se može pronaći niz iscrpnih informacija o gradu Zadru te nekim od gradova Zadarske županije. Pruža razne preporuke gdje posjetitelji mogu jesti za vrijeme boravka, kako rezervirati mjesto u nekom od restorana, kako rezervirati smještaj, kako doći do ulaznica za neki od događanja u gradu te ima dostupnu i kartu za lakše snalaženje turista.

Slika 18. Prikaz izbornika mobilnog vodiča Mobile Guide

Izvor: <http://www.ezadar.hr/clanak/mobile-guide-najbolji-vodic-kroz-zadar-uvijek-uz-vas>

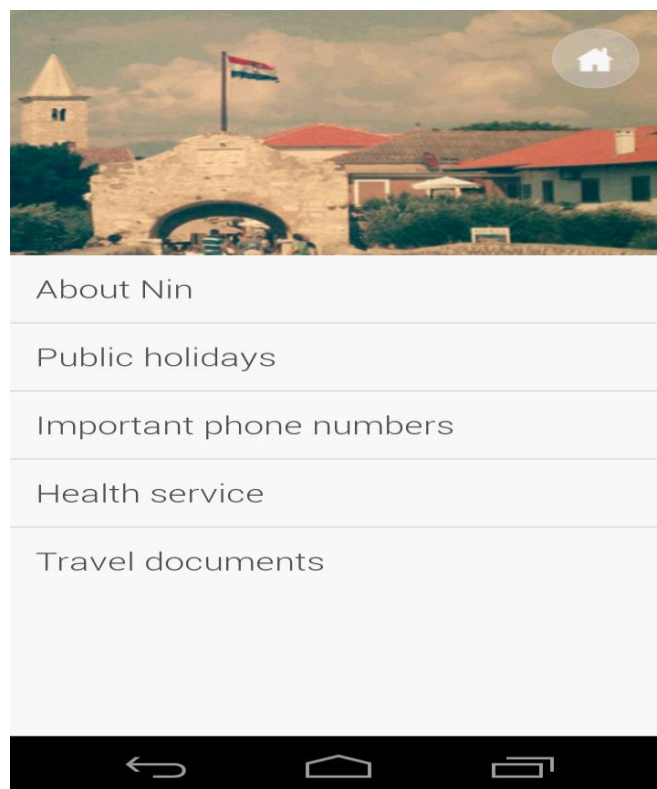
- **Zadar Airport** – Mobilna aplikacija je besplatna aplikacija za sve Android i iPhone uređaje, a to je ujedno i službena aplikacija Zračne luke Zadar. Veoma je korisna prilikom planiranja putovanja za sve korisnike koji će tijekom svog putovanja barem proći kroz zračnu luku Zadar, pa čak i za sve one koji se nalaze u blizini iste. Ova aplikacija nije zahtjevna niti komplicirana za korištenje, te uvelike može olakšati putovanje kao i dolazak do traženih informacija vezanih za putovanje. Putem iste se lako može doći do podataka o trenutnom rasporedu letova zračne luke, dobiti informacije o svim kašnjenjima ili promjenama letova odnosno promjenama u dolascima kao i odlascima zrakoplova. Aplikacija nudi mnogo korisnih informacija koje mogu biti od koristi dok se nalazite u Zračnoj luci kao što su pregled i karta svih destinacija, informacije o parkiranju, karta zračne luke, navigacija iz zračne luke do točnog odredišta u kojem planirate boraviti i slično. Pored toga nudi i detaljnu vremensku prognozu za grad Zadar, preračunavanje valuta, uvid u vozni red autobusa iz i prema zračnoj luci te mnoge druge korisne informacije za putnike. Aplikacija Zadar Airport je dvojezična, još uvijek je dostupna na samo hrvatskom i engleskom jeziku, a moguće ju je preuzeti na App Store i Google Play servisu.

Slika 19. Prikaz mobilnog vodiča Zadar Airport

Izvor: <http://www.bug.hr/appdana/zadar-airport/95.aspx>

- **Nin Croatia** – Mobilni je vodič grada Nina za pametne telefone posjetitelja. U zajedničkom projektu sudjeluju turistička zajednica Nina i tvrtka Astart iz Zagreba preko koje se grad Nin uključuje u grupu mobilnih vodiča za pametne uređaje. Putem te aplikacije su od 2011. godine dostupni svi podatci o ponudi grada Nina (smještajnoj, kulturnoj, gastronomskoj i slično) i sve korisne informacije koje mogu poslužiti tijekom boravka u gradu. Kada je riječ o ponudi smještajnih kapaciteta svi su prikazani uz slikovne i dodatne tekstualne podatke kako bi turisti mogli i vizualno dočarati kako svaki od ponuđenih objekata izgleda. Aplikacija je dostupna na dva jezika, na hrvatskom i engleskom jeziku.

Slika 20. Prikaz izbornika mobilnog vodiča Nin Croatia

Izvor: <https://apkpure.com/nin-croatia/com.nin.webomedia>

Detaljnije analizirajući dostupne, ali i izdvojene mobilne vodiče u Zadarskoj županiji, s obzirom na to da je Hrvatska tek zadnjih godina uvidjela značaj ovakvih aplikacija, može se reći kako je u ovoj destinaciji zastupljenost mobilnih vodiča veoma dobra. Svaki novi kreirani mobilni vodič vezan za područje ove županije samo još dodatno pridonosi unaprijeđenju ponude destinacije budući da većina turista već danas bez istih ne mogu zamisliti svoje putovanje. Svaki

od izdvojenih vodiča ukazuje na činjenicu kako su usluge koje pojedini vodič pruža uistinu raznolike te da svaki na poseban način informira i koristi turistima koji borave u destinaciji to jest u Zadarskoj županiji. Svaki od vodiča je izrazito funkcionalan te uistinu olakšava istraživanje ove prekrasne i poviješću bogate destinacije. Uz to ih još boljim čini činjenica da je svaki od njih korisnicima dostupan potpuno besplatno te ih mogu preuzeti na svoje uređaje i koristiti tijekom cijelog putovanja pa čak i u slučaju kada nemaju internetsku povezanost mobilnog uređaja. Prvenstvena namjena im je, kao i kod svih mobilnih vodiča, da prije svega informiraju korisnike, te da im omoguće poseban doživljaj destinacije i bezbrižan odmor u istoj. Mobilni vodiči dostupni u ovoj županiji imaju veliki značaj kao i potencijal za daljnji razvoj turizma na području za koje su kreirani.

5. ZAKLJUČAK

Zadnjih godina evidentan je ubrzan razvoj ICT-a u cijelom svijetu. Ubrzan način života kao i sve veći broj turista koji se ne odvajaju od svojih mobilnih uređaja doveo je do nužnosti uvođenja promjena u turizmu. Prepoznavši potencijal pametnih telefona mnogi su iskoristili njihovu upotrebu za unaprjeđenje turizma i poticanje njegova razvoja. Na sve veću važnost mobilnih uređaja u turizmu ukazuje i činjenica da se često može čuti i neki od termina kao na primjer *m-tourism* ili *mobile tourism* što u prijevodu znači mobilni turizam. Dolazi do kreiranja aplikacije s ulogom stvaranja nove vrste interakcije turista sa destinacijom. Modernim turistima takav način pristupu svim podacima o odredištu je veoma zanimljiv budući da je korištenje mobilnih uređaja i interneta nezaostavan dio svakodnevnog života, pa tako i na odmoru.

Analiziranjem i uspoređivanjem mobilnih vodiča svijeta, Hrvatske kao i same promatrane destinacije (Zadarske županije) uočena je činjenica da se zastupljenost istih neprestalno multiplicira. Svaki od vodiča je osim glavne uloge informiranja i iznimno promotivno sredstvo.

Upoznavši se sa nekolicinom mobilnih vodiča, funkcionalnostima i važnosti istih za turiste i turizam, bio je cilj kroz rad doći do zaključka o tome kolika je zastupljenost mobilnih vodiča u Zadarskoj županiji te prate li svjetske trendove kako bi bili u korak s vremenom. Zadarska županija već posjeduje nekoliko korisnih mobilnih vodiča, no i dalje nastoje unaprijeđivati postojeće kao i kreirati nove vodiče za različite potrebe turista. Po funkcionalnosti vodiči ove destinacije ne zaostaju uvelike za ostalim poznatijim vodičima u Hrvatskoj i u svijetu. Jedini nedostatak im je što većina njih još uvijek pored općih podataka ne nudi i servisne informacije poput vremenske prognoze, voznih redova prijevoza i slično, koje ipak gotovo svaki od vodiča svjetskih destinacija ima. Stoga se može reći kako je ova destinacija svjesna svojih mogućnosti za napredak i kako je na vrijeme prepoznala značaj ICT-a i samih mobilnih vodiča u turizmu s ciljem kontinuiranog razvoja vlastite turističke ponude. Na taj način nastoje zadovoljiti sve zahtjevnije želje i potrebe turista te privući iz godine u godinu sve veći broj posjetitelja baš kao što to uspješno rade i neke od svjetskih destinacija.

Ipak, važno je naglasiti kako ovii vodiči nikako ne mogu biti konkurencija živim turističkim vodičima, jer ipak nitko ne može zamjeniti educiranu osobu koja će znatiželjnim turistima usmeno dati preporuke i zanimljive detalje o destinaciji. No mobilni vodiči su neupitno zanimljiva i inovativna stvar koja pruža niz korisnih mogućnosti prilikom putovanja, ali one još uvijek ne pokrivaju sve ono što turistički vodič može pružiti turistima stoga još uvijek imaju vremena za napredak i poboljšanje kako bi dosegli razinu koju nastoje postići.

LITERATURA:

Publikacija s Interneta:

1. Guzić, I., Adzaga, S., Urem, F. (2015): Mobilne aplikacije u hrvatskom turizmu, [Internet], raspoloživo na: https://www.researchgate.net/publication/296047134_Mobilne_aplikacije_u_hrvatskom_turizmu (05.08.2016.)

Članak s Interneta:

2. Mišković, I., Holodkov, V., Radin, I. (2015): Upotreba mobilnih aplikacija u promovisanju turističke ponude zaštićenih delova prirode. str. 75-79, [Internet], raspoloživo na: http://www.tims.edu.rs/wp-content/uploads/2015/01/No.7_Miskovic_Holodkov_Radin_Upotreba-mobilnih-aplikacija-u-promovisanju-turisticke-ponude-zasticenih-delova-prirode.pdf (23.07.2016.)

3. Štrbac, B. (2013): Doznajte u čemu smo ISPRED drugih!, [Internet], raspoloživo na: <http://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/aplikacije-kojima-se-podize-razina-turisticke-usluge---299084.html> (21.07.2016.)

4. Vuksan, M. (2013): Važnost e-marketinga u turizmu: Hotelijeri i turistički djelatnici moraju biti tehnološki osviješteni, [Internet], raspoloživo na: <http://www.netokracija.com/e-marketing-turizam-60408> (18.07.2016.)

Izvori s Interneta:

5. Androidzone.me (2011): World Travel Guide by Triposo, [Internet], raspoloživo na: <http://www.androidzone.me/2011/11/29/world-travel-guide-by-triposo/> (02.08.2016.)

6. Be There Zagreb, [Internet], raspoloživo na: <http://www.betherezagreb.com/> (05.08.2016.)

7. BUG ONLINE (2012): Kayak, [Internet], raspoloživo na: <http://www.bug.hr/appdana/kayak/272.aspx> (03.08.2016.)

8. Business insider (2012): 10 Free Travel Apps Every Tourist Needs To Download, [Internet], raspoloživo na: <http://www.businessinsider.com/best-mobile-apps-for-travelers-2012-6?op=1/#urist-eye-10> (03.08.2016.)

9. Croatian tourist navigator (2010), [Internet], raspoloživo na: <http://www.crotune.com/images/crotune.pdf> (05.08.2016.)

10. Enjoy Croatia hrvatski turistički vodič (2013), [Internet], raspoloživo na: <http://enjoycroatia.hr/> (05.08.2016.)

11. Four Seasons Croatia (2015): Putovanje je lakše uz mobilne aplikacije, [Internet], raspoloživo na: <http://www.4seasonscroatia.com/putovanje-je-lakse-uz-mobilne-aplikacije/46/> (06.08.2016.)
12. Netokracija (2010), [Internet], raspoloživo na: <http://www.netokracija.com/zimsko-putovanje-android-iphone-symbian-blackberry-5340> (08.08.2016.)
13. Tripit, raspoloživo na: <https://www.tripit.com/> (02.08.2016.)
14. Turistička zajednica grada Novi Vinodolski, [Internet], raspoloživo na: <http://www.tz-novi-vinodolski.hr/view.asp?idp=340&c=20> (06.08.2016.)
15. Turistička zajednica Splitsko-dalmatinske županije: Mobilna aplikacija – vodič Srednje Dalmacije, [Internet], raspoloživo na: <http://www.dalmatia.hr/hr/multimedija/mobilna-aplikacija-vodic-srednje-dalmacije> (06.08.2016.)
16. Web strategija (2011), [Internet], raspoloživo na: <http://www.webstrategija.com/ws/10/predavanja> (18.08.2016.)
17. Zadar Travel, [Internet], raspoloživo na: <http://app.zadar.travel/> (07.08.2016.)

POPIS SLIKA:

Slika 1. Prikaz aplikacije Tourist Eye	7
Slika 2. Prikaz aplikacije TripIt	8
Slika 3. Prikaz aplikacije Kayak	9
Slika 4. Prikaz aplikacije Trip Journal	9
Slika 5. Prikaz aplikacije World Travel Guide by Triposo	10
Slika 6. Prikaz aplikacije Wikitude	11
Slika 7. Prikaz aplikacije Picksie	11
Slika 8. Prikaz aplikacije Yelp	12
Slika 9. Prikaz aplikacije Split City Guide	14
Slika 10. Prikaz aplikacije Zagreb Be There	15
Slika 11. Prikaz aplikacije Vodič srednje Dalmacije	16
Slika 12. Prikaz aplikacije Croatia.hr	17
Slika 13. Prikaz naslovne stranice aplikacije Novi Vinodolski Travel Guide	18

Slika 14. Prikaz mobilnog vodiča Enjoy Croatia	19
Slika 15. Prikaz mobilne aplikacije Crotune	20
Slika 16. Prikaz naslovne stranice vodiča Zadar Travel	26
Slika 17. Prikaz karte vodiča Secret Zadar	27
Slika 18. Prikaz izbornika mobilnog vodiča Mobile Guide	28
Slika 19. Prikaz mobilnog vodiča Zadar Airport	29
Slika 20. Prikaz izbornika mobilnog vodiča Nin Croatia	30

SAŽETAK

Ovim se radom želi analizirati i pobliže prikazati zastupljenost mobilnih vodiča u Zadarskoj županiji. Naglasak bi se trebao dati na zastupljenosti mobilnih vodiča u promatranoj destinaciji no kroz rad će se analizirati i mobilne aplikacije na svjetskoj razini, ali i one u Republici Hrvatskoj te njihov značaj za turizam.

Informacijske i komunikacijske tehnologije imaju izniman značaj budući da razvoj tehnologije i Interneta u potpunosti mijenja navike ljudi u svim životnim segmentima pa tako i na području turizma. Današnji turisti imaju sve veće zahtjeve i očekivanja o uslugama dostupnim u turizmu. Pored toga zbog sve manje slobodnog vremena oni traže "vrijednost za novac" i "vrijednost za vrijeme", a čitava dostupna multimedija poboljšava njihov doživljaj destinacije koju posjećuju kao i sve usluge koje su u njoj dostupne. Stoga turistički vodiči u obliku mobilnih aplikacija su dio inovativnog turizma koja turistima omogućava predstavljanje i istraživanje grada na jedan drugačiji i posebniji način.

U većini svjetski poznatih destinacija ova pojava primjene mobilnih vodiča za svaku destinaciju je sve učestalija i funkcioniranje bez nje je već pomalo i nezamislivo suvremenim turistima. Upravo zbog tog porasta broja mobilnih turističkih aplikacija je od velike važnosti ukazati na njihov značaj u promoviraju i istraživaju turističke ponude destinacije.

Upravo na temelju spomenutih podataka važno je detaljnije promatrati ulogu informacijskih tehnologija kao i značaj mobilnih vodiča za turizam kako na svjetskoj razini tako i za RH te samu Zadarsku županiju.

Ključne riječi: Mobilni vodič, ICT, suvremeni turisti, inovativni turizam.

SUMMARY

This paper aims to analyze and present the mobile guide in Zadar County. The greatest significance should be given to the representation of mobile guides in the chosen destination, although in the paper mobile guides will be analyzed in all of Croatia and on a worldwide basis, and will be showing their importance for tourism.

Information and communication technologies are of an extraordinary importance because the development of technology and the use of Internet completely changed the habits of people in all areas including in the area of tourism. Today's tourists are increasing their demands and expectations of the services available in the tourism industry. In addition, due to less free time they are looking for 'value for money' and 'value for time' , and the whole available multimedia enhances their experience of the destination they're visiting as well as all the services that are available in it. Therefore tourist guides in the form of mobile applications are part of an innovative tourism which enables tourists to present and explore the city in a different and more special way.

In most of famous destinations, this phenomenon of mobile application guide usage is increasingly common for each destination and functioning without it is already a bit unimaginable to modern tourists. Because of the increase in the number of mobile travel applications, it is of great importance to point out their significance in promotion and research of an tourist destination.

It is on the basis of said information that it is important to observe in detail the role of information technology as well as the importance of mobile guides for tourism, both at the global level, and for the Republic of Croatia and Zadar County alone.

Key words: Mobile guides, ICT, modern tourists, innovative tourism.